

تاریخ دریافت: ۱۳۹۵/۳/۴

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۵/۸/۱۶

بررسی و سنجش راهبردهای تاب‌آوری در سبک زندگی مورد پژوهی: محله شکوفه شمالی منطقه ۱۹ شهر تهران

زهرة فنی

دانشیار جغرافیا و برنامه ریزی شهری گروه جغرافیای انسانی دانشگاه شهید بهشتی

لیلا معصومی

کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری دانشگاه شهید بهشتی

چکیده:

جدول مورگان و حجم آن ۳۷۹ نفر تعیین شده است. نتایج پژوهش گویای آن است که تاب‌آوری در محله شکوفه شمالی در حد متوسط قرار دارد. همچنین میان عوامل موثر بر سبک زندگی و تاب‌آوری همبستگی وجود دارد. علاوه بر آن نتایج حاصل از رگرسیون چند متغیره نشان می‌دهد که به ترتیب عوامل اجتماعی، اقتصادی و نهادی موجب تاب‌آوری در سبک زندگی ساکنان محله می‌شود. در نهایت جهت بررسی کاهش آسیب‌پذیری در سبک زندگی محله براساس نظر کارشناسان با استفاده از مدل SWOT اقدام به تدوین راهبردها و جهت اولویت بندی آنها از مدل QSPM استفاده شده است.

کلمات کلیدی: سبک زندگی، تاب‌آوری، راهبردها، محله‌ی شکوفه شمالی

سبک زندگی در جامعه شهری به ویژه در کلانشهرها متأثر از عوامل درونی و بیرونی گوناگونی می‌باشد. این تاثیرپذیری موجب متکثر شدن سبک زندگی و گرایش به سمت فردگرایی و مصرف‌گرایی به عنوان مشخص‌ترین آسیب در این جوامع شده است. از اینرو چنین سبکی از زندگی، موجب کاهش سرمایه اجتماعی، کاهش ارزش‌های اخلاقی و به تبع آن بروز مشکلات اجتماعی - اقتصادی، کاهش توانایی و تاب‌آوری افراد و جوامع در مقابل مشکلات و مسائل مختلف می‌گردد. لذا ارتقا تاب‌آوری در سبک زندگی اجتماعات، جهت کاهش آسیب‌ها دارای اهمیت می‌باشد. نگارندگان در این پژوهش با بررسی سبک زندگی در محله شکوفه شمالی، اقدام به سنجش میزان تاب‌آوری در سبک زندگی ساکنان این محله نموده‌اند. روش پژوهش پیمایشی - تحلیلی و روش نمونه‌گیری اتفاقی ساده می‌باشد. جهت تعیین حجم جامعه نمونه از

مقدمه

بی‌تردید شهرها زمانی برای زندگی مناسب خواهند بود که از شاخص‌های لازم برای کسب شادی، رضایت، رستگاری، سعادت و خوشبختی برخوردار باشند. لازمه این امر وجود شهروندان فعال و مشارکت‌پذیر و به نوعی سبک زندگی متعال و زیست‌پذیر می‌باشد (الفت و آزاده، ۱۳۹۱: ۱۱). اما بروز پدیده‌های همچون اعتیاد، فقر، تکدی‌گری، حاشینه‌نشینی، خشونت، وندالیسم، آلودگی‌های محیطی که برآیند سبک زندگی کنونی است موجب چالش جدی برای شهر و شهروندان شده است (مصطفوی، ۱۳۹۲: ۶۴۰). بنابراین می‌توان بیان داشت که سبک زندگی امروزه در جامعه ایران متکثر و متأثر از عوامل درونی و بیرونی بسیاری می‌باشد و به تبع این تنوع دارای آسیب‌های زیادی می‌باشد. لذا بحث تاب‌آوری در مطالعات شهری به دنبال کاهش آسیب‌های شهری مطرح شده است. این مفهوم در ارتباط با محدودیت‌ها و چالش‌های ناشی از مشکلات اجتماعی و اقتصادی شهری بیان شده است (Thilo, 2010:18). آسیب‌پذیری و تاب‌آوری، نتیجه عمل اجتماعی و در ارتباط نزدیک با روابط اجتماعی است. آسیب‌پذیری اجتماعی برای افراد و گروه‌های اجتماعی به صورت نهفته وجود دارد و در بسیاری از کشورهای در حال توسعه، ناشی از علل ساختاری می‌باشد. بنابراین می‌توان بیان داشت که سبک‌های زندگی نیز وابسته به ساختار اجتماعی و موقعیت‌های ساختاری هستند و هر گونه تحول و دگرگونی در ساختار اجتماعی و موقعیت‌های ساختاری منجر به ایجاد دگرگونی در سبک‌های زندگی می‌شود (باکاک، ۱۳۸۱: ۸۵). تاثیرپذیری سبک زندگی در شهرهای ایران را می‌توان در کنار عوامل داخلی همچون فرهنگ‌سازی نامطلوب و عدم آموزش و اطلاع‌رسانی از سبک زندگی متعادل و بی‌توجهی به سیاست‌ها و سیاست‌گذاری‌ها در این زمینه توسط مسئولان ذی‌ربط، متأثر از عوامل جهانی و بین‌المللی نیز دانست که باعث ظهور جامعه مصرفی و شیوه‌های جدید زندگی همراه با حق انتخاب فراوان به افراد و تنوع‌طلبی شده است (ایراندوست، ۱۳۹۰: ۲۳).

این تغییرات در سبک زندگی را می‌توان بیشتر در فضاهای شهری به ویژه در کلانشهرها مشاهده کرد. تغییر فضاهای سنتی به فضاهای تجاری و مدگرا و مراکز خرید و اجناس لوکس نمونه‌ای از تغییر سبک زندگی می‌باشد (افراسیابی و براتی، ۱۳۹۴: ۴). در کنار مسائل مطرح شده مشکلات اجتماعی سطح پایین مشارکت و همبستگی اجتماعی و فراموش شدن فرهنگ دیرینه همسایگی در مقیاس محلی و مشکلات اقتصادی همچون بیکاری و کاهش انگیزه‌های لازم جهت نوآوری و خلاقیت‌های اقتصادی اشاره کرد. همه عوامل ذکور سبک زندگی مخاطرآمیز و کاهش انعطاف‌پذیری یا تاب‌آوری مردم در برابر مشکلات و مسائل فردی و جمعی می‌شود. علاوه بر آن جامعه شهری ایران، در مرحله گذار از سبک زندگی سنتی به سبک زندگی نوین شهری قرار دارد و با برخورداری از دستاوردهای فناوریانه دنیای مدرن، زندگی جدیدی را تجربه می‌کند، به طوری که سیستم سرمایه‌داری بر تمام عناصر شهری به صورت مستقیم و غیر مستقیم تاثیر گذاشته و با تغییرات فرهنگی همراه بوده و الگوی جدیدی از سبک زندگی و ساخت اجتماعی را به وجود آورده است. هر کدام از سبک‌های زندگی با ساختارهای اجتماعی متفاوت در معرض آسیب‌ها و تنش‌های زندگی ناشی از دستاوردهای دنیای مدرن (با توجه به اینکه تغییر امری غیرقابل اجتناب است) می‌باشند. در نهایت می‌توان گفت سبک زندگی در جامعه شهری در کلانشهر تهران نیز دچار تغییراتی شده است. با توجه به تغییرات سبک زندگی متأثر از عوامل داخلی و خارجی مناسب‌ترین سطح برای برنامه ریزی جهت سبک زندگی مقیاس خرد یا همان اجتماع محلی می‌باشد. لذا نگارندگان به بررسی و سنجش راهبردهای تاب‌آوری در سبک زندگی در محله شکوفه شمالی پرداخته‌اند. این محله به دلیل مسائل و مشکلاتی همچون وجود آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد، بزهکاری، خشونت، پایین بودن سطح اطلاعات فرهنگی و اجتماعی، سطح پایین اطلاعات در مورد مدیریت مصرف و غیره انتخاب شده است. از اینرو، این مقاله

با هدف بررسی رابطه میان سبک زندگی و تاب‌آوری محله - مهم‌ترین راهبردها در جهت افزایش میزان تاب‌آوری در شکوفه شمالی در پی پاسخگویی به سؤال‌های زیر است:
 - عوامل موثر بر سبک زندگی تاب‌آور کدامند؟

ادبیات و مبانی نظری پژوهش
پیشینه پژوهش

پژوهش‌های داخلی			
عنوان	نویسنده/گان	سال	نتایج
رابطه حمایت اجتماعی و سبک‌های مقابله، با تاب‌آوری در پسران نوجوان	محمود خباز، زهرا بهجتی، محمد ناصری،	۱۳۹۰	زمینه تاب‌آوری پسران نوجوان حومه شهر تهران نشان داده‌اند که با افزایش حمایت اجتماعی و ارائه خدمات شهری توسط نهادهای ذیربط همچنین آموزش مهارت‌های اساسی و مفید مقابله با مشکلات می‌تواند نقش مهمی در افزایش تاب‌آوری نوجوانان داشته باشد
بررسی سبک زندگی جوانان در شهر تهران و عوامل موثر بر آن	بیژن زارع، مهدی فلاح	۱۳۹۱	نتایج پژوهش گویای آن است که در شهر تهران سبک زندگی ساکنان بیشتر لذت جویانه است و کمتر به سمت سبک زندگی منفعلانه تمایل دارند. علاوه بر آن از میان عوامل موثر بر سبک زندگی نقش سرمایه اقتصادی بیشترین تاثیر را در سبک زندگی شهر تهران داشته است.
الگوهای سبک زندگی برای تحقق شهر زندگی	سیدرضا مصطفوی	۱۳۹۲	شهروند و مدیریت شهری را مهم‌ترین عوامل در شکل‌گیری سبک زندگی مطلوب می‌داند و معتقد است که، سبک فرهنگی و رسانه‌ای زندگی شهروندان می‌توان مسائل و چالش‌های اجتماعی، فرهنگی شهرها را بر طرف نماید و به خلق سبک زندگی مطلوب کمک نماید
مقایسه بین سبک زندگی، مکانیزم‌های دفاعی و تاب‌آوری	عبدالامیر گاطع زاده، مریم نیسی، امینه ساکی	۱۳۹۳	جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های سبک زندگی ارتقا دهنده سلامت جونز، سبک دفاعی اندروز و همکاران و مقیاس تاب‌آوری موبرای استفاده شده است. نتایج نشان داد که بین سبک زندگی زوجهای در آستانه طلاق و عادی و همچنین بین سبک دفاعی رشد یافته، رشد نیافته و روان آزرده و تاب‌آوری تفاوت معناداری وجود دارد
پژوهش‌های خارجی			
سبک زندگی مخاطره آمیز، تعامل بین فردی تمایل و خطر شیوه زندگی در نوجوانان	Lieven Pauwels	2010	در این پژوهش به بررسی زمینه تعاملات بین فردی و سبک زندگی مخاطره آمیزه در بین جوانان پرداخته شده است. که نتایج پژوهش نشان می‌دهد گرایش به سبک زندگی مخاطره آمیز به تمایل یا مقاومت خود فرد در برابر آن بستگی دارد.
تاثیر آموزش سبک زندگی در پیشگیری و افزایش انعطاف پذیری برای افراد وابسته به مواد	Esa Jafari , Mohsen Ahmad, Ali Mohammadzadeh, Mahmood Najafi	2012	نتایج پژوهش گویای آن است که آموزش سبک زندگی سالم عامل موثری در کاهش افراد به مواد مخدر می‌باشد.

مبانی نظری پژوهش

مفهوم سبک زندگی برای نخستین بار به وسیله آلفرد آدلر و به معنای مجموعه‌ای از طرز تلقی‌ها، ارزش‌ها، شیوه‌های رفتار، حالت و سلیقه‌ها در هر چیزی بکار برده شد (بنت، ۱۳۸۶: ۹۸). سبک‌های زندگی بیان برداشت فرد از خود و ارزش‌های فردی‌ای است که در انتخاب‌ها و رفتار مصرفی افراد بازتاب پیدا می‌کند (Tehilla du Toit, 2008: 34). گیدنز در تعریف سبک زندگی معتقد است که سبک زندگی مجموعه‌ای نسبتاً منظم از همه رفتارها و فعالیت‌های یک فرد معین در جریان زندگی می‌باشد (گیدنز، ۱۳۸۲: ۱۲۱). ملوین سبک زندگی را به صفاتی ارجاع می‌دهد که مایه تمیز گروه‌های پایگاه‌های اجتماعی هستند و این مفهوم را از اصطلاح "فرصت‌های زندگی" متمایز می‌داند (تامین، ۱۳۸۸: ۱۱۰). کوئن شیوه گذران اوقات فراغت، مشارکت در فعالیت‌های سیاسی و اجتماعی، مصرف کالا و ... را سبک زندگی می‌داند (کوئن، ۱۳۸۲: ۱۹۰). سوبل در تعریف سبک زندگی "سبک زندگی را قابل مشاهده یا قابل استنتاج از مشاهد می‌داند" و الگوی مصرف را قابل مشاهده‌ترین و بهترین شاخص سبک زندگی می‌داند (Sobel, 1981: 28). بنابراین می‌توان دو برداشت از سبک زندگی داشت. نخست؛ سبک زندگی معرف ثروت و موقعیت اجتماعی افراد دوم؛ سبک زندگی شکل اجتماعی نوینی تلقی می‌شود که فقط در متن تغییرات فرهنگی مدرنیته و رشد فرهنگ مصرف‌گرایی مطرح شده است (فاضلی، ۱۳۹۲: ۲۴۹). در نهایت سبک زندگی را می‌توان استفاده از حمل و نقل عمومی، استفاده از فضاهای شهری، مصرف فرهنگی و رسانه‌ای، زیستی (خوراک، پوشاک، بدن)، تعاملات اجتماعی (همسایگی، کاری، دوستی و ...) بررسی و مطالعه کرد با توجه به حق انتخاب و آزادی عمل در زمینه سبک زندگی و رفتار مصرف، ترویج انواع سبک‌ها بدون توجه به ارزش‌های اخلاقی می‌تواند پیامدهای منفی برای جامعه داشته باشد. سریع القلم ویژگی‌های منفی سبک زندگی ایرانی را مورد بررسی قرار می‌دهد. وی معتقد است که قدرت

طلبی و مال دوستی، تعارض میان نظر و عمل (چند چهرگی)، افراط در خوشگذرانی و پایین بودن فرهنگ کار، افزایش مصرف و خود محوری و بی توجهی به حریم اجتماعی، عدم نقد پذیری، تمایل بک کسب رانت، قانون گریزی و پایین بودن سرانه مطالعه از جمله موارد منفی در سبک زندگی ایرانی می‌باشد (سریع القلم، ۱۳۹۱). به دنبال مطرح شدن چنین مسائلی در سبک زندگی آسیب‌پذیری چنین سبکی نیز افزایش می‌یابد و به دنبال این روند فردگرایی و مصرف‌گرایی و عدم مشارکت سیاسی و مدنی و کاهش کیفیت محیطی از ویژگی‌های برجسته چنین سبکی زندگی می‌شود. روند و ادامه یابی چنین سبکی از زندگی موجب افزایش آسیب‌پذیری فرد و تسری این امر به جامع و در نهایت کاهش انعطاف‌پذیری در مقابل چالش‌ها، بحران‌ها و مشکلات فردی و جمعی می‌شود. راهکار برون رفت از این بحران رو آوردن به سبک زندگی-ای می‌باشد که در مقابل بحران‌ها با منشا انسانی و طبیعی انعطاف‌پذیری باشد و عنصر کلیدی آن توجه به ارزش‌های اخلاقی هر جامعه است. لذا تاب‌آوری به عنوان پیامد سبک زندگی مطرح شده است.

تاب‌آوری ابتدا با مطالعات هولینگ و با دیدگاه محیط زیستی آغاز گردید و طبق تعریف وی تاب‌آوری "معیاری از توانایی سیستم برای جذب تغییرات، در حالی که هنوز مقاومت قبلی را دارد" (Holling, 2001). در سالهای اخیر تاب‌آوری وارد مطالعات اجتماعی و شهری شد که مفاهیمی مانند جوامع تاب-آور، معیشت تاب‌آور و ایجاد جوامع تاب‌آور مطرح شده است (رفعیان و همکاران، ۱۳۹۰: ۲۳-۲۰). تعاریف مختلفی از تاب-آوری شده است که جنبه مشترک در همه رویکردهای تاب-آوری توانایی ایستادگی و واکنش مثبت به فشار یا تغییر است (Carpenter et al, 2001: 765). درباره‌ی تعیین شاخص‌های تاب‌آوری پژوهش‌های صورت گرفته است از جمله گادز چالک در آمد پایدار، رشد اقتصادی، فرصت‌های شغلی، توزیع عادلانه ثروت و درآمد در جامعه و دسترسی به مسکن و خدمات بهداشتی به عنوان شاخص‌های تاب‌آوری ذکر می‌نماید

جدول مورگان استفاده شده است. حجم نمونه تعیین شده براساس آن ۳۷۹ نفر می‌باشد. به منظور سنجش متغیرهای پژوهش بین سبک زندگی ساکنان و تاب آوری محله از آزمون پیرسون و جهت سنجش میزان تأثیرگذاری آن، آزمون رگرسیون بکار گرفته شده است. جهت کاهش آسیب‌های ناشی از سبک زندگی در محله‌ی شکوفه شمالی بر اساس نظر کارشناسان از مدل SWOT و برای تدوین راهبردها و اولویت‌بندی آنها از مدل QSPM استفاده شده است.

معرفی محدوده مورد مطالعه

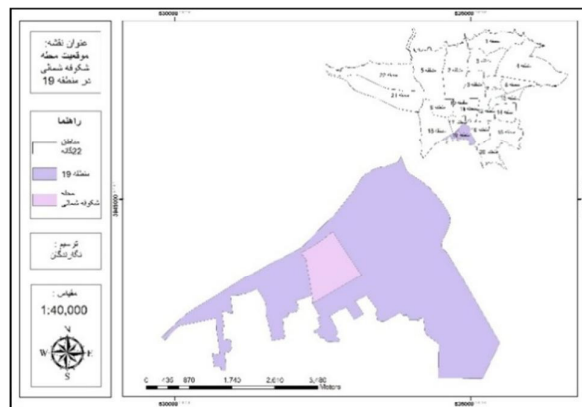
محله شکوفه شمالی در ناحیه دو در منطقه نوزده واقع شده است که حدود ۸۰ درصد ساکنین اولیه محله را آذریهای سراب تشکیل می‌دادند که بیشتر با هم خویشاوند و شیعه مذهب بوده‌اند که از بافت مذهبی این محله حکایت دارد که ۴۸/۰۹ درصد زنان و ۵۱/۹۰ مردان جمعیت این محله را تشکیل می‌دهند. ۸۵/۶۱ درصد جمعیت آن باسواد و ۱۴/۳۸ درصد نیز بی سواد می‌باشند. و نرخ بیکاری ۸/۷۷ درصد است. بیشتر جمعیت شاغل به خرده فروشی و عمده فروشی و فروشندگی مشغول می‌باشند (مرکز آمار ایران: ۱۳۹۰).

(Godschalk, 2003:139). ماگوری و هاگان در بحث تاب-آوری به شاخص‌های اعتماد، رهبری، کارایی جمعی، سرمایه اجتماعی، انسجام اجتماعی، مشارکت اجتماعی اشاره دارد (Maguire & Hagen, 2007:11). میانگین پنج نوع سرمایه اجتماعی، اقتصادی، فیزیکی، انسانی و طبیعی را به عنوان معیارهای ارزیابی اجتماعات تاب‌آور پیشنهاد می‌نماید (Mayunga, 2007:6). بنابراین می‌توان بیان داشت که سبک‌های زندگی متأثر از عوامل به وجود آورنده آن موجب تاب‌آوری یا عدم تاب‌آوری محیط‌های برگرفته شده از این سبک‌ها می‌شوند. از این رو توجه به تاب‌آوری در سبک زندگی یا سبک زندگی تاب‌آور دارای اهمیت می‌باشد. چرا که چنین سبکی از زندگی سبب افزایش توانایی‌های فردی و جمعی در برابر مشکلات کاهش آسیب‌های اجتماعی و سبب تقویت مشارکت و فعالیت‌های مدنی در جوامع به ویژه در اجتماعات محلی می‌شود.

روش پژوهش

روش پژوهش به صورت پیمایشی-تحلیلی می‌باشد. نگارندگان جهت سنجش سبک زندگی تاب‌آور در محله شکوفه شمالی اقدام به طراحی پرسشنامه نموده‌اند. جهت تعیین حجم نمونه از

نقشه (۱): موقعیت محله شکوفه شمالی در منطقه ۱۹ کلانشهر تهران

منبع: شهرداری تهران، ترسیم نگارندگان

با ۳۳/۳۳ درصد می‌باشند. در حدود ۵۰ درصد از پرسش شونده‌گان دارای دیپلم و ۱۵ درصد لیسانس و ۵/۲ درصد فوق-لیسانس و بالاتر می‌باشند. با توجه به سوالات پرسشنامه که در جدول (۱) ارائه شده است ملاحظه می‌شود که شاخص اجتماعی

تجزیه و تحلیل یافته‌های پژوهش

یافته‌های توصیفی

بیشترین جمعیت از جامعه نمونه محله مردان ۶۰ درصد تشکیل داده‌اند و بیشترین گروه سنی مربوط به گروه سنی ۳۵-۴۵ سال

سبک زندگی با میانگین ۲/۵۳ در میان سایر شاخص‌ها از میانگین بالاتری برخوردار می‌باشد. هرچند که پایین‌تر از حد متوسط می‌باشد. در میان گویه‌های مربوط به این شاخص، گویه روابط با همسایگان از سطح متوسط بالاتر و گویه آگاهی از ضوابط و معیارهای زندگی هدفمند در سطح پایینی در میان ساکنان محله قرار گرفته است. پیروی نکردن از الگوی مناسب (صرفه جویی) در شاخص اقتصادی از جمله مسائل و مشکلات

این محله می‌باشد که میانگین آن برابر با ۱/۸۷ است. در شاخص نهادی که کمترین میانگین را میان سایر شاخص‌ها دارد از جمله مهم‌ترین ضعف‌ها در این زمینه از نظر ساکنان عدم آموزش برای هدایت زندگی به سوی پایداری با توجه به تغییرات فرهنگی در مدارس و نهادها می‌باشد که لزوم توجه به بحث آموزش در زمینه سبک زندگی مطلوب و متعادل را بیان می‌دارد.

جدول (۱): میانگین ابعاد سبک زندگی و تاب‌آوری در محله شکوفه شمالی

گویه‌ها	میانگین	میانگین کل	انحراف استاندارد	الفای کرونباخ
شاخص اجتماعی	آگاهی از حقوق شهروندی	۱/۸۷	۱/۰۶۳	۰/۸۸۵
	آگاهی از ضوابط و معیارهای زندگی هدفمند	۱/۶۱	۰/۷۸۶	۰/۸۶۸
	شناختن افراد محله زندگی	۲/۹۱	۱/۱۱۳	۰/۶۸۲
	روابط با همسایگان	۳/۳۴	۱/۲۲۰	۰/۶۹۳
	همفکری در مورد حل مشکلات محله	۲/۵۷	۱/۱۶۷	۰/۹۶۸
	مشارکت در کارهای جمعی محله توسط ساکنان	۲/۹۴	۱/۰۱۴	۰/۸۹۹
شاخص اقتصادی	پیروی از الگوی مناسب (صرفه جویی)	۱/۸۷	۰/۹۳۴	۰/۸۷۳
	پیروی از مد در دکوراسیون و معماری و اثاثیه خانه	۲/۱۸	۱/۰۴۰	۸۱۶
	اهمیت پیروی از مد و کالاهای تجملی	۲/۴۴	۱/۲۴۶	۰/۸۶۶
	درآمد صرف ضروریات زندگی شامل خوراک، پوشاک و مسکن	۳/۰۲	۱/۱۳۱	۰/۵۸۷
	آینده‌گری در مقابل خود و خانواده (پس انداز بیمه، بازنشستگی)	۲/۴۷	۱/۰۲۴	۰/۸۳۹
شاخص نهادی	نقش نهادها و سازمانهای ارائه ضوابط و معیارهای سبک زندگی هدفمند توسط دولت	۲/۷۳	۱/۳۵۲	۰/۸۷۳
	نقش نهادها و سازمانهای ارائه ضوابط و معیارهای سبک زندگی هدفمند توسط مدیریت شهری	۲/۹۷	۱/۳۶۵	۰/۸۱۰
	نقش نهادها و سازمانهای ارائه ضوابط و معیارهای سبک زندگی هدفمند توسط خانواده	۳/۶۴	۱/۰۴۲	۰/۷۳۲
	نظرات مردم در مورد تصمیم‌گیریها	۱/۵۲	۰/۶۶۳	۰/۸۰۶
	ارائه خدمات به صورت عادلانه از سوی نهادها	۱/۶۸	۰/۷۳۱	۰/۸۶۹
	میزان ارتباط شما با نهادهای شهری	۱/۷۸	۱/۰۳۱	۰/۸۷۵
	توجه به کاربری زمین توسط نهادها	۱/۹۴	۱/۰۳۶	۰/۹۱۶
	آموزش برای هدایت زندگی به سوی پایداری با توجه به تغییرات فرهنگی در مدارس و نهادها	۱/۶۸	۱/۰۴۲	۰/۸۶۴
شاخص تاب‌آوری	تمایل به مشارکت برای پیشگیری از وقوع جرم	۳/۲۳	۰/۶۶۳	۰/۹۲۵
	تجربه زندگی هدفمند از طریق دوستان و اقوام غیره	۱/۶۵	۰/۷۳۱	۰/۸۹۸
	آسیب‌های زندگی ناشی از روند زندگی افراد	۴/۱۴	۱/۰۳۱	۰/۸۰۶
	ارجح بودن اولیت با پیاده روی	۱/۸۷	۱/۰۳۶	۰/۹۳۳
	حمل و نقل عمومی برای انجام کارهای روزانه	۲/۶۷	۰/۹۵۸	۰/۹۵۱
	امنیت اجتماعی	۲/۵۸	۱/۰۰۸	۰/۹۱۹
	تاثیر فضاهای عمومی بر حس تعلق و همبستگی	۳/۴۷	۰/۶۹۴	۰/۹۱۸
	یافتن شغل از طریق سرمایه	۲/۰۷	۱/۰۰۸	۰/۹۳۵
	یافتن شغل از طریق مهارت‌های فکری	۲/۴۴	۱/۰۳۲	۰/۹۴۵
	یافتن شغل از طریق مهارت در فن و حرفه	۲/۲۶	۱/۰۶۵	۰/۹۴۵
	نقش عامل دانش و آگاهی در کاهش آسیب	۴/۳۱	۰/۹۵۱	۰/۸۳۱
	نقش عامل وضع مالی خوب در کاهش آسیب	۴/۲۱	۱/۱۴۵	۰/۸۵۶
	نقش عامل اطلاع‌رسانی خوب در کاهش آسیب	۴/۳۸	۱/۰۶۵	۰/۸۲۸

یافته‌های تحلیلی

ارتباط ابعاد سبک زندگی و تاب آوری در محله شکوفه شمالی

برای مشخص کردن همبستگی بین متغیرهای پژوهش از آزمون پارامتریک پیرسون استفاده شده است. نتایج آزمون گویای آن است که همبستگی مثبت و مستقیم میان سبک زندگی و تاب آوری محله مورد پژوهش وجود دارد. بیشترین میزان همبستگی در محله شکوفه شمالی در بعد اجتماعی با ضریب $0/741$ ، با شاخص‌هایی مانند مشارکت در کارهای جمعی، میزان روابط با همسایگان، همفکری در مورد مشکلات محله، شناختن افراد محل زندگی می‌باشد و نشان از سبک زندگی جمعی و انسجام اجتماعی در این محله است. از لحاظ اقتصادی به دلیل سطح پایین سواد، بیکاری و اشتغال در خرده فروشی، عمده فروشی و فروشندگی دارای همبستگی کمتر با تاب آوری با ضریب $0/656$ می‌باشد و موجب شده است از لحاظ معیشتی و تامین ضروریات زندگی (خوراک، پوشاک و مسکن) و آینده نگری اقتصادی (بیمه، پس انداز و بازنشستگی) در وضعیت مطلوبی قرار نگیرد و از یک الگوی مناسب صرفه جویی تبعیت نکند. همچنین بعد نهادی با ضریب

$0/547$ شامل شاخص‌هایی چون اطلاع‌رسانی و فرهنگ سازی، عدالت در توزیع فضایی خدمات، نظارت اجتماعی در تصمیم‌گیری، حکمروایی شهری و ارتقای سلامت جامعه در سطح پایین تری قرار دارد و نشان از سبک زندگی آسیب پذیر بیشتر این محله دارد. لذا با تقویت عناصر درونی و بیرونی تاثیر گذار بر روند سبک زندگی سالم و شرکت آگاهانه در یادگیری در تعامل با محیط اجتماعی و فیزیکی و توانایی آن برای انطباق با تنش‌ها و آشفتگی‌ها می‌تواند خود را در برابر آسیب‌های اجتماعی تاب آور کند.

جهت سنجش میزان اثرگذاری سبک زندگی بر تاب آوری محله از ابعاد گوناگون از آزمون رگرسیون استفاده شده است. با توجه به ضرایب تعیین به دست آمده مشاهده می‌شود میزان تغییرات متغیر وابسته به خوبی توسط متغیرهای رگرسیونی بیان شده است. نتایج رگرسیون گویای آن است که در محله شکوفه شمالی متغیرهای اجتماعی با 54 درصد، اقتصادی 42 درصد و نهادی با 29 درصد توانسته روی تاب آوری تاثیر بگذارد. به عبارتی توانسته متغیر وابسته را پیش بینی نماید.

جدول (۲): ضریب همبستگی پیرسون بین ابعاد سبک زندگی و تاب آوری محله شکوفه شمالی

عوامل اجتماعی	عوامل اقتصادی	عوامل نهادی
$0/741$	$0/656$	$0/547$
سطح معناداری	$0/000$	$0/000$

جدول (۳): آزمون رگرسیون جهت معناداری متغیر وابسته پژوهش

خطای استاندارد برآورد	ضریب تعیین تعدیل شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
$0/58964$	$0/548$	$0/549$	$0/741$
$0/66303$	$0/429$	$0/430$	$0/656$
$0/80860$	$0/298$	$0/300$	$0/547$

شاخص‌ها در میزان تاب آوری محله شکوفه شمالی نیز موثر بوده و هر کدام به صورت آشکار و پنهان به نوعی در معرض آسیب‌های اجتماعی قرار دارند. روند و ادامه یابی چنین سبکی

بنابراین می‌توان بیان داشت محله شکوفه شمالی با ساختاری متفاوت از لحاظ اجتماعی، اقتصادی و نهادی سبک زندگی متفاوتی را برای محله به وجود آورده است. این عوامل و

گام دوم - تدوین راهبرد (مرحله مقایسه)

در این مرحله با استفاده از ماتریس سوات و ماتریس‌های ارزیابی عوامل داخلی و خارجی به ارائه راهبردهای ممکن در برنامه‌ریزی پرداخته می‌شود. در ماتریس سوات در هر مرحله دو عامل با هم مقایسه می‌شوند و هدف انتخاب بهترین راهبرد نیست، بلکه هدف تعیین راهبردهای قابل اجرا است. بنابراین همه راهبردهای که در ماتریس سوات ارائه می‌شوند، انتخاب و اجرا نخواهد شد.

با توجه به اینکه موقعیت به دست آمده برای محله شکوفه شمالی تهاجمی (SO) است بنابراین راهبردهای تهاجمی پژوهش به شرح زیر می‌باشد:

S₁ - استفاده از کاربری‌های آموزشی، مذهبی، تفریحی، با توجه به تعامل قوی بین اهالی محله برای ارائه آموزش‌های مربوط به آشنایی با سبک زندگی سالم، مدیریت مصرف و هدایت زندگی به سوی پایداری و آینده‌نگری و پس‌انداز

S₂ - تشویق به پیاده‌روی و جلوگیری از ترافیک با توجه به نزدیکی محل کار و زندگی، نزدیکی مراکز خرید و وجود راههای ارتباطی عمده در سطح محله؛

S₃ - تقویت فعالیت‌های تولیدی در مسیر راههای ارتباطی برای جذب سرمایه‌گذاری و افزایش درآمدزایی؛

S₄ - تقویت فعالیت‌های تولیدی برای تولید داخلی و استفاده از جمعیت فعال محله با برگزاری کارگاههای آموزشی برای افزایش سطح مهارت‌های فکری و تخصص در کار

گام سوم - ارائه ماتریس برنامه‌ریزی راهبردهای کمی QSPM (مرحله تصمیم‌گیری)

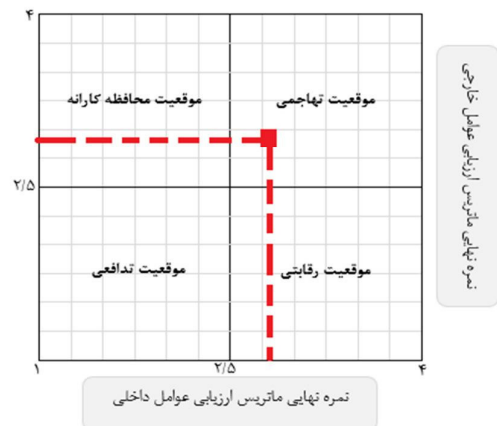
در این مرحله ابتدا با اولویت‌بندی راهبردهای قابل قبول به دست آمده در مرحله قبل از طریق قضاوت شهودی، راهبردهای نهایی را انتخاب کرده و با استفاده از ماتریس برنامه‌ریزی کمی امتیاز نهایی هر معیار مشخص می‌شود. از این ماتریس برای تعیین میزان جذابیت راهبردهای تدوین شده استفاده می‌شود و با استفاده از آن می‌توان به صورت عینی، راهبردهای گوناگون را که در زمره بهترین راهبردها هستند، مشخص نمود.

از زندگی موجب افزایش آسیب‌پذیری فرد و تسری این امر به جامع و در نهایت کاهش انعطاف‌پذیری در مقابل چالش‌ها، بحران‌ها و مشکلات فردی و جمعی می‌شود.

مدل تحلیلی (SWOT¹)

مدل SWOT نیز براساس نظر پنج نفر از کارشناسان امتیاز داده شده است. دلیل استفاده از نظرات این پنج کارشناس علاوه بر تخصص و دانش لازم در این زمینه به دلیل شناخت کامل این کارشناسان از محدوده مورد مطالعه بوده که انتخاب آنها نیز به روش هدفدار صورت گرفته است. جهت امتیازدهی به هر یک از عوامل داخلی و خارجی براساس اثر احتمالی آنها بر موقعیت استراتژیکی فعلی با استفاده از وزن نسبی تعیین شده که جمع عوامل داخلی و خارجی بدون توجه به تعداد عوامل عدد یک است. در اینجا امتیاز داده شد به هر یک از عوامل توسط کارشناسان با یکدیگر جمع شده و بر تعداد کارشناسان تقسیم و ضریب هر یک از عوامل مشخص شده است.

گام اول - تعیین نقاط ضعف، قوت، فرصت و تهدید موجود (مرحله ورودی)

تهاجمی: استفاده از توانمندی‌ها برای استفاده از فرصت‌ها؛

محافظه کارانه: بهبود شرایط محیطی با استفاده از توانمندی‌ها؛

تدافعی: کاهش نقاط ضعف و پرهیز از تهدیدها؛

رقابتی: بهبود سیستم‌های درونی با استفاده از فرصت‌های بیرونی؛

¹ - Strength, Weakness, Opportunity, Threat.

جدول (۴): مهم‌ترین عوامل داخلی و خارجی در حوزه آسیب‌پذیری محله شکوفه شمالی

ردیف	ماتریس ارزیابی عوامل داخلی	ضریب	نمره	نمره نهایی
قوت‌ها	S ₁	توزیع مناسب مراکز خرید	۰/۰۵	۳
	S ₂	وجود کاربری‌های فراملحله‌ای مانند حسینیه علمیه امام حسن عسگری و حسینیه اعظم مکتب العباس و وجود پایانه مسافر پری و انتقال به مراکز و معابر اصلی و مرکزی سطح شهر	۰/۰۸	۴
	S ₃	فعال بودن نهاد های مذهبی در فعالیتهای اجتماعی	۰/۰۴	۳
	S ₄	وجود پارکها و فضای سبز متعدد	۰/۰۶	۳
	S ₅	نزدیکی محل زندگی و کسب و کار	۰/۰۸	۴
	S ₆	وجود مدارس تقریبا در تمامی مقاطع تحصیلی	۰/۰۶	۳
	S ₇	وجود راههای ارتباطی عمده در سطح محله	۰/۰۶	۳
	S ₈	شکل گیری بافت شهری به ویژه فعالیت‌های تولیدی به تبعیت از محورهای ارتباطی	۰/۰۴	۴
	S ₉	تعامل قوی بین اهالی محله بخاطر گرایش بیشتر اهالی به زبان آذری و افزایش مشارکت	۰/۰۷	۴
ضعف‌ها	W ₁	وجود آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد، بزهکاری، خشونت	۰/۰۷	۲
	W ₂	پایین بودن سطح اطلاعات فرهنگی و اجتماعی	۰/۰۸	۲
	W ₃	سطح پایین تحصیلات	۰/۰۷	۲
	W ₄	کمبود مراکز ورزشی زنان	۰/۰۵	۱
	W ₅	افزایش مشاغل کاذب و ایجاد سد معابر در گذرگاهها	۰/۰۴	۱
	W ₆	عدم ثبات قیمت زمین و مسکن	۰/۰۴	۱
	W ₇	عدم پراکنش عادلانه خدمات شهری از سوی نهادهای مرتبط با مدیریت شهری	۰/۰۴	۱
	W ₈	سطح پایین اطلاعات در مورد مدیریت مصرف	۰/۰۷	۲
جمع				
۲/۶۴				
ماتریس ارزیابی عوامل خارجی				
قوت‌ها	O ₁	فراهم بودن شرایط کسب و کار و درآمدزایی در محله (بازارچه پارچه)	۰/۰۶	۳
	O ₂	فرهنگ سازی و آگاهی مردم نسبت به سبک زندگی سالم	۰/۰۹	۴
	O ₃	تمایل افراد مشمول برای سرمایه گذاری در محله جهت مزیت‌های اقتصادی	۰/۰۶	۳
	O ₄	ارائه آموزش‌های لازم برای هدایت زندگی به سوی پایداری با توجه به تغییرات فرهنگی در مدارس و نهادها	۰/۰۶	۳
	O ₅	تشویق به پیاده روی با توجه به نزدیکی محل زندگی با محل کار	۰/۰۶	۳
	O ₆	ارائه آموزش‌ها و بالا بردن سطح سواد محله	۰/۰۶	۳
	O ₇	تشویق به بیمه و پس انداز و آینده نگری	۰/۰۸	۴
	O ₈	برگزاری کارگاهها برای جذب سرمایه و بالا بردن مهارت‌های فکری و تخصص در کار	۰/۰۷	۴
	O ₉	بهره گیری از توان بالای جمعیت جوان در جهت توسعه درون زای محله	۰/۰۶	۳
ضعف‌ها	T ₁	تشدید کمبود خدمات به دنبال جذب جمعیت	۰/۰۶	۱
	T ₂	گرایش به آپارتمان سازی	۰/۰۷	۲
	T ₃	افزایش قیمت زمین	۰/۰۶	۱
	T ₄	ورود بی رویه جمعیت مهاجر به محله و کاهش ساکنان بومی محله	۰/۰۶	۱
	T ₅	افزایش جمعیت نا آگاه و مهاجر و افزایش آسیب‌های اجتماعی	۰/۰۷	۲
	T ₆	تاثیرپذیری فرهنگی و کاهش روابط اجتماعی ساکنین	۰/۰۸	۲
جمع				
۲/۶۶				

جدول (۵): راهبردهای پژوهش بر اساس ماتریس عوامل درونی و بیرونی محله شکوفه شمالی

نقاط قوت	نقاط ضعف	فرصت‌ها	تهدیدات
S ₁ S ₂ S ₃ S ₄ S ₅ S ₆ S ₇ S ₈ S ₉	W ₁ W ₂ W ₃ W ₄ W ₅ W ₆ W ₇ W ₈		
راهبردهای SO	راهبردهای WO		
- استفاده از کاربری‌های آموزشی، مذهبی، تفریحی، با توجه به تعامل قوی بین اهالی محله برای ارائه آموزش‌های مربوط به آشنایی با سبک زندگی سالم، مدیریت مصرف و هدایت زندگی به سوی پایداری و آینده‌نگری و پس‌انداز (S ₂ , S ₃ , S ₄ , S ₆ , S ₉ , O ₂ , O ₄ , O ₆ , O ₇). - تشویق به پیاده‌روی و جلوگیری از ترافیک با توجه به نزدیکی محل کار و زندگی، نزدیکی مراکز خرید و وجود راههای ارتباطی عمده در سطح محله (S ₁ , S ₅ , S ₇ , O ₅). - تقویت فعالیت‌های تولیدی در مسیر راههای ارتباطی برای جذب سرمایه‌گذاری و افزایش درآمدزایی (S ₈ , O ₁ , O ₃). - تقویت فعالیت‌های تولیدی برای تولید داخلی و استفاده از جمعیت فعال محله با برگزاری کارگاههای آموزشی برای افزایش سطح مهارت‌های فکری و تخصص در کار	- فرهنگ سازی و افزایش آگاهی اهالی محله برای بالا بردن سطح اجتماعی و فرهنگی برای سبک زندگی متعادل و کاهش آسیب‌های اجتماعی (W ₁ , W ₂ , W ₈ , O ₂ , O ₄). - بالا بردن سطح سواد محله (W ₃ , O ₆). - استفاده از جمعیت فعال محله با برگزاری کارگاه‌های کاربایی و تخصص در حرفه برای مدیریت مشاغل کاذب (W ₅ , O ₈ , O ₉).	O ₁ O ₂ O ₃ O ₄ O ₅ O ₆ O ₇ O ₈ O ₉	
راهبردهای ST	راهبردهای WT		
- کاهش تاثیر پذیری فرهنگی و روابط اجتماعی ساکنین و کاهش آسیب‌ها با توجه به ورود افراد مهاجر از طریق برگزاری کارگاههای آموزشی، جشنواره‌ها در محیط‌های آموزشی، تفریحی (S ₃ , S ₄ , S ₆ , T ₅ , T ₆). - برگزاری کارگاهها برای افزایش اطلاعات فرهنگی اجتماعی و تخصص در کار برای روی‌نیارودن به مشاغل کاذب (T ₄ , W ₂ , W ₅ , W ₁).	- توزیع عادلانه خدمات شهری از سوی نهادهای مرتبط با مدیریت شهری با توجه به ورود افراد مهاجر و کاهش خدمات (W ₇ , W ₅ , W ₁₂ , T ₁ , T ₅). - برنامه ریزی برای ثبات قیمت زمین و مسکن از سوی نهادهای شهری (W ₆ , T ₃).	T ₁ T ₂ T ₃ T ₄ T ₅ T ₆	

جدول (۶): اولویت‌بندی راهبردها با استفاده از ماتریس استراتژیک کمی QSPM برای محله شکوفه شمالی

عوامل داخلی		S ₄		S ₃		S ₂		S ₁		پارامتر قوت
ضریب	ضریب	ضریب	ضریب	ضریب	ضریب	ضریب	ضریب	ضریب	نرمال	
نمره	نمره	نمره	نمره	نمره	نمره	نمره	نمره	نمره	نمره	
۰/۰۵	۱	۰/۱۰	۲	۰/۲۰	۴	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	توزیع مناسب مراکز خرید
۰/۰۸	۱	۰/۰۸	۱	۰/۰۸	۱	۰/۳۲	۴	۰/۰۸	۴	وجود کاربری‌های فرامحله‌ای مانند حسینیه علمیه امام حسن عسگری و حسینیه اعظم مکتب العباس و وجود پایانه مسافربری و انتقال به مراکز و معابر اصلی و مرکزی سطح شهر
۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۱۶	۴	۰/۰۴	۴	فعال بودن نهاد های مذهبی در فعالیت های اجتماعی
۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۱۲	۲	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	۴	وجود پارکها و فضای سبز متعدد
۰/۲۴	۳	۰/۲۴	۳	۰/۳۲	۴	۰/۰۸	۱	۰/۰۸	۱	نزدیکی محل زندگی و کسب و کار
۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	۴	وجود مدارس تقریباً در تمامی مقاطع تحصیلی
۰/۱۸	۳	۰/۲۴	۴	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	وجود راههای ارتباطی عمده در سطح محله
۰/۱۶	۴	۰/۱۶	۴	۰/۱۶	۴	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	شکل گیری بافت شهری به ویژه فعالیت های تولیدی به تبعیت از محورهای ارتباطی
۰/۱۴	۲	۰/۰۷	۱	۰/۰۷	۱	۰/۲۸	۴	۰/۰۷	۴	تعامل قوی بین اهالی محله بخاطر گرایش بیشتر اهالی به زبان آذری و افزایش مشارکت
پارامتر ضعف										
۰/۱۴	۲	۰/۰۷	۱	۰/۰۷	۱	۰/۱۴	۲	۰/۰۷	۲	وجود آسیب‌های اجتماعی مانند اعتیاد، بزهکاری، خشونت
۰/۲۴	۳	۰/۰۸	۱	۰/۲۴	۳	۰/۲۴	۳	۰/۰۸	۳	پایین بودن سطح اطلاعات فرهنگی و اجتماعی

۰/۱۴	۲	۰/۰۷	۱	۰/۲۱	۳	۰/۲۱	۳	۰/۰۷	سطح پایین تحصیلات
۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۰۵	۱	۰/۱۵	۳	۰/۰۵	کمبود مراکز ورزشی زنان
۰/۱۲	۳	۰/۰۸	۲	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	افزایش مشاغل کاذب و ایجاد سد معابر در گذرگاهها
۰/۰۴	۱	۰/۰۸	۲	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۴	عدم ثبات قیمت زمین و مسکن
۰/۰۴	۱	۰/۰۴	۱	۰/۰۸	۲	۰/۱۲	۳	۰/۰۴	عدم پراکنش عادلانه خدمات شهری از سوی نهادهای مرتبط با مدیریت شهری
۰/۰۷	۱	۰/۰۷	۱	۰/۰۷	۱	۰/۲۸	۴	۰/۰۷	سطح پایین اطلاعات در مورد مدیریت مصرف
عوامل خارجی									
پارامتر فرصت									
۰/۲۴	۴	۰/۲۴	۴	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	فراهم بودن شرایط کسب و کار و درآمدزایی در محله (بازارچه پارچه)
۰/۱۸	۲	۰/۱۸	۲	۰/۳۶	۴	۰/۳۶	۴	۰/۰۹	فرهنگ سازی و آگاهی مردم نسبت به سبک زندگی سالم
۰/۱۸	۳	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	تمایل افراد مشمول برای سرمایه گذاری در محله جهت مزیت‌های اقتصادی
۰/۱۲	۲	۰/۰۶	۱	۰/۲۴	۴	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	ارائه آموزش‌های لازم برای هدایت زندگی به سوی پایداری با توجه به تغییرات فرهنگی در مدارس و نهادها
۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	تشویق به پیاده روی با توجه به نزدیکی محل زندگی با محل کار
۰/۱۲	۲	۰/۰۶	۱	۰/۱۸	۳	۰/۲۴	۴	۰/۰۶	ارائه آموزش‌ها و بالا بردن سطح سواد محله
۰/۲۴	۴	۰/۱۶	۲	۰/۱۶	۲	۰/۳۲	۴	۰/۰۸	تشویق به بیمه و پس انداز و آینده نگری
۰/۲۸	۴	۰/۲۸	۴	۰/۰۷	۱	۰/۱۴	۲	۰/۰۷	برگزاری کارگاهها برای جذب سرمایه و بالا بردن مهارت‌های فکری و تخصص در کار
۰/۲۴	۴	۰/۱۸	۳	۰/۰۶	۱	۰/۱۲	۲	۰/۰۶	بهره گیری از توان بالای جمعیت جوان در جهت توسعه درون زای محله
پارامتر تهدید									
۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	تشدید کمبود خدمات به دنبال جذب جمعیت
۷	۱	۷	۱	۷	۱	۷	۱	۷	گرایش به آبارتمان سازی
۰/۰۶	۱	۰/۱۲	۲	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	افزایش قیمت زمین
۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۰۶	۱	۰/۱۲	۲	۰/۰۶	ورودی رویه جمعیت مهاجر به محله و کاهش ساکنان بومی محله
۰/۱۴	۲	۰/۰۷	۱	۰/۱۴	۲	۰/۱۴	۲	۰/۰۷	افزایش جمعیت نا آگاه و مهاجر و افزایش آسیب‌های اجتماعی
۰/۱۶	۲	۰/۰۸	۱	۰/۲۴	۳	۰/۲۴	۳	۰/۰۸	تاثیرپذیری فرهنگی و کاهش روابط اجتماعی ساکنین
۴/۰۶		۳/۵۱		۴/۳۳		۴/۹۸			مجموع نمره‌های ضریب جذابیت

راهبرد چهارم - تقویت فعالیت‌های تولیدی در مسیر راههای ارتباطی برای جذب سرمایه‌گذاری و افزایش درآمدزایی؛

جمع‌بندی، نتیجه‌گیری و ارائه راهکارها و پیشنهادات
 طی نیم قرن اخیر، گسترش و پیچیدگی روزافزون شهرها، و به وجود آمدن انواع آسیب‌های اجتماعی موضوع مدیریت، سیاست‌گذاری، تأمین نیازها و ارائه خدمات در شهرها در راستای سبک زندگی سالم را با چالش‌های بسیاری مواجه ساخته و ضرورت رویکردهای برنامه‌ریزی و توسعه از نوعی دیگر را طلب می‌نماید. برآیند این تحولات بینشی، گرایش به تاب‌آوری اجتماعی با رویکرد دگرگونی (ظرفیت جامعه برای واکنش به تغییر به شکل سازگارانه) برای کاهش آسیب‌پذیری اجتماعی مطرح می‌شود. با توجه به تغییرات سبک زندگی متاثر از عوامل داخلی و خارجی مناسب‌ترین سطح برای برنامه‌ریزی جهت سبک زندگی مقیاس خرد یا همان اجتماع محلی

براساس محاسبه ماتریس کمی سوات (QSPM) راهبردهای پژوهش برای سبک زندگی سالم در محله شکوفه شمالی و افزایش تاب‌آوری آنها در مقابل آسیب‌پذیری به شرح زیر است:

راهبرد اول - استفاده از کاربری‌های آموزشی، مذهبی، تفریحی، با توجه به تعامل قوی بین اهالی محله برای ارائه آموزش‌های مربوط به آشنایی با سبک زندگی سالم، مدیریت مصرف و هدایت زندگی به سوی پایداری و آینده نگری و پس انداز؛

راهبرد دوم - تشویق به پیاده روی و جلوگیری از ترافیک با توجه به نزدیکی محل کار و زندگی، نزدیکی مراکز خرید و وجود راههای ارتباطی عمده در سطح محله **راهبرد سوم -** تقویت فعالیت‌های تولیدی برای تولید داخلی و استفاده از جمعیت فعال محله با برگزاری کارگاههای آموزشی برای افزایش سطح مهارت‌های فکری و تخصص در کار؛

۲. ایران دوست، فهیم (۱۳۹۰)، سنخ‌شناسی سبک‌های زندگی مطالعه موردی جوانان شهر مهاباد، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه کردستان.

۳. الفت، سعیده، سالمی، آزاده (۱۳۹۱)، مفهوم سبک زندگی، فصلنامه مطالعات سبک زندگی، سال اول، شماره ۱، صص ۳۶-۹.

۴. بنت، اندی (۱۳۸۶)، فرهنگ و زندگی روزمره، مترجم: لیلیا جوافشانی؛ حسن چاوشیان، تهران: انتشارات اختران.

۵. تامین، ملوین (۱۳۸۸)، جامعه‌شناسی قشر بندی و نابرابری‌های اجتماعی، ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران، نشر توتیا.

۶. خباز، محمود، بهجتی، زهرا، ناصری، محمد (۱۳۹۰)، رابطه حمایت اجتماعی و سبک‌های مقابله، با تاب‌آوری در پسران نوجوان، فصلنامه روانشناسی کاربردی، سال ۵، شماره ۴، صص ۱۲۳-۱۰۸.

۷. رفعیان، مجتبی، رضایی، محمدرضا، عسگری، علی، پرهیزگار، اکبر، شایان، سیاوش (۱۳۹۰) تبیین مفهومی تاب‌آوری و شاخص-سازی آن در مدیریت سوانح اجتماع محور (CBDM) مجله برنامه ریزی و آمایش فضا، شماره ۱۵، صص ۴۱-۱۹.

۸. زارع، بیژن، فلاح مهدی (۱۳۹۱)، بررسی سبک زندگی جوانان در شهر تهران و عوامل موثر بر آن، فصلنامه تحقیقات فرهنگی، دوره پنجم، شماره ۴، صص ۱۰۵-۷۵.

۹. سریع القلم، محمود (۱۳۹۱)، خوشبختی را با راحتی اشتباه گرفته‌ایم، در گفتگو با خبرگزاری مهر ۱۳۹۱/۱۱/۱۰، قابل دسترس در www.mehrnews.com/detail/news/1803316.

۱۰. کوئن، بزوس (۱۳۸۲)، درآمدی بر جامعه‌شناسی، ترجمه غلام عباس توسلی، رضا فاضل، تهران، نشر نی.

۱۱. گاطع زاده، عبدالامیر، نیسی، مریم، ساکی، امینه (۱۳۹۳)، مقایسه بین سبک زندگی، مکانیزم‌های دفاعی و تاب‌آوری در زوج‌های در آستانه طلاق و عادی و ارایه راهکارهای پیشگیری از طلاق، کنفرانس بین‌المللی علوم انسانی و مطالعات رفتاری، تهران، صص ۸۵-۷۳.

۱۲. گیدنز، آنتونی (۱۳۸۲) ف تجدید و تشخیص جامعه و هویت شخصی در عصر جدید، مترجم: ناصر موفقیان، تهران، نشر نی.

۱۳. فاضلی، محمد (۱۳۹۲)، مصرف و سبک زندگی، انتشارات اداره کل مطالعات اجتماعی و فرهنگی شهرداری تهران، صص ۲۵۱-۲۳۸.

می‌باشد. در این راستا پژوهش حاضر به منظور تشریح دقیق این موضوع به تحلیل و سنجش نقش سبک زندگی در تاب‌آوری محله شکوفه شمالی و تعیین راهبرد برای افزایش میزان تاب‌آوری پرداخت. بدین‌سان، نتایج این تحقیق نشان داد که همبستگی مثبت و مستقیم میان سبک زندگی و تاب‌آوری محله مورد پژوهش وجود دارد و نتایج آزمون رگرسیون و تحلیل شاخص‌ها نشان داد که محله شکوفه شمالی از لحاظ شاخص اجتماعی تاب‌آورتر نسبت به سایر ابعاد است. بعد اقتصادی در مرتبه دوم و بعد نهادی کمترین تاب‌آوری را داراست. همچنین براساس مدل SWOT و مدل QSPM استفاده از کاربری‌های مختلف در سطح محله آموزشی، مذهبی، تفریحی، با توجه به تعامل قوی بین اهالی محله برای ارائه آموزش‌های مربوط به آشنایی با سبک زندگی سالم، مدیریت مصرف و هدایت زندگی به سوی پایداری و آینده‌نگری و پس‌انداز؛ تشویق به پیاده‌روی و جلوگیری از ترافیک با توجه به نزدیکی محل کار و زندگی، نزدیکی مراکز خرید و وجود راه‌های ارتباطی عمده در سطح محله؛ تقویت فعالیت‌های تولیدی برای تولید داخلی و استفاده از جمعیت فعال محله با برگزاری کارگاه‌های آموزشی برای افزایش سطح مهارت‌های فکری و تخصص در کار؛ تقویت فعالیت‌های تولیدی در مسیر راه‌های ارتباطی برای جذب سرمایه‌گذاری و افزایش درآمدزایی؛ راهبردهایی جهت کاهش آسیب در محله شکوفه شمالی منطقه ۱۹ شهر تهران می‌باشد.

چنین نتایجی مهر تأییدی است بر اهمیت نقش سبک زندگی و تفاوت‌هایی که در ساختار اجتماعی، اقتصادی و نهادی مناطق و محله‌ها وجود دارد و تأثیری که این تفاوت‌ها بر واکنش ساکنین نسبت به آسیب‌های اجتماعی دارند از این رو تاب‌آور کردن محلات راهی برای گذار از آسیب شهری است.

منابع

۱. افراسیابی، حسین، براتی مقدم، انسیه (۱۳۹۴)، بررسی احساس امنیت در فضای عمومی با تأکید بر سبک زندگی مخاطره‌آمیز، فصلنامه جامعه‌شناسی سبک زندگی، شماره اول، صص ۲۸-۱.

- 2012;1(1):34-38. DOI: 10.5812/ijhrba.4124.34-38.
22. Maguire, B. & P. C. Hagen, (2007) "Disasters and communities: understanding social resilience", *The Australian Journal of Emergency Management*, Vol. 22, Pp. 16-20.
23. Mayunga, J. S.(2007), "Understanding and applying the concept of community disaster resilience: A capital-based approach", A Draft Working Paper Prepared for the Summer Academy for Social Vulnerability and Resilience Building, 22- 28 July 2007.
24. Pauwels, Lieven (2010), Is a Risky Lifestyle Always "Risky"? The Interaction between Individual Propensity and Lifestyle Risk in Adolescent Offending: A Test in Two Urban Samples, *Juvenile Delinquency*. <https://ugent.academia.edu/LievenPauwels>.
25. Soble, Michael (1981), *Lifestyle and Social Structure: Concept, Definitions and Analyses*, Academic Press.
26. Tehilla du Toit (2008), *Marriage in the 21st Century: Attitudes and Perceptions of University Students*.
27. Thilo Lang, (2011), *Urban Resilience and New Institutional Theory – A Happy Couple for Urban and Regional Studies*
۱۴. مصطفوی، سیدرضا (۱۳۹۲)، الگوهای سبک زندگی برای تحقق شهر زندگی، مجموعه مقالات سبک زندگی در ایران جلد دوم، تهران نشر تیسرا، پاییز ۱۳۹۲، صص ۶۴۴-۶۳۲.
15. Andreas Röhring, Ludger Gailing (2011), *Path Dependency and Resilience – The Example of Landscape Regions*.
16. Bourdieu, Pierre (1989), *Le sens pratique*, Paris: Les éditions de Minuets.
17. Bruneau, M. et al. (2003), "A framework to quantitatively assess and enhance the seismic resilience of communities", *Earthquake Spectra*, Vol. 19, Pp. 733-752.
18. Carpenter, S. R. et al. (2001), "From metaphor to measurement: Resilience of what to what?" *Ecosystems*, 4, Pp. 765-781.
19. Godschalk, D (2003). "Urban hazard mitigation: Creating resilient cities", *Natural Hazards Review*, Vol. 4, Pp.136-143.
20. Holling, C. S. (2001). *Understanding the Complexity of Economic, Ecological, and Social Systems*. *Ecosystems*.
21. Jafari, Esa, Ahmad, Mohsen, Mohammadzadeh, Ali, Najafi, Mahmood (2012), *The Effectiveness of Lifestyle Training in Relapse Prevention and Resiliency Enhancement for People with Substance Dependency*, *Int J High Risk Behav Addict*.

